

II TÖÖVERSIOON 20.01.2012

IDA-VIRUMAA CO-MANAGEMENT STRATEEGIA

AASTATEKS 2012-2014

Projekt „Co-management“

Projektijuht: Sillamäe Lastekaitse Ühing

Projekti rahastab Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Projekti partnerid: Kiviõli Linnavalitsus, Jõhvi - ja Vaivara Vallavalitsus

Projekti veebileht: <http://co-management.sscw.ee>

SISUKORD

STRATEEGILISED SEOSSED	3
CO-MANAGEMENT	3
Co-management teooria ja metoodika elluviimise 10-astmeline protsess:.....	3
Eesti tasand.....	4
Ida-Virumaa tasand	5
Kohalike omavalitsuste ja noorte koostöö	5
STRATEEGIA.....	6
1. Tegevussuund: Noorte osaluskogude arvu suurendamine ja olemasolevate tugevdamine Ida-Virumaal.....	6
2. Tegevussuund: Kohaliku omavalitsuse koostöö koolidega ja haridussüsteemiga noorte aktiivsuse edendamise nimel.....	6
3. Tegevussuund: Koostöö kodanikuühendustega, mittetulundusühenduste ja noorteühenduste kaasamine regionaalse arengu edendamisse.	7

STRATEEGILISED SEOSSED

Euroopa Nõukogu Noortevaldkonna uuendatud koostööraamistik katab 9-aastast ajavahemikku (2010–2018), mis on jaotatud omakorda kolmeaastasteks töötükliteks. Resolutsiooniga lepiti kokku kaks ELi koostöö üldist eesmärki:

- 1) luua kõikide noorte jaoks hariduses ja tööturul rohkem ja võrdseid võimalusi ning**
- 2) edendada kõikide noorte kodanikuaktiivsust, sotsiaalset kaasatust ja solidaarsust.**

Koostööraamistikus on ette nähtud, et toodud eesmärgid ei vii ellu vaid ministriumid, Euroopa Komisjon ja teised ametiasutused, vaid ka noorteühendused ning teised noortevaldkonnas tegutsevad vabäühendused.

Noorte osaluse valdkonda reguleerivad Eestis ÜRO Lapse õiguste konventsioon (1989), Euroopa Noortepoliitika Valge Raamat (2001) ja ühised eesmärgid (2003) ning Eesti noorsootöö strateegia 2006–2013. Noorsootöö strateegia järgi on Eesti noortepoliitika üldeesmärgiks noorte osalus otsustusprotsessides ja nende huvide ning vajadustega arvestamine kõigis noortepoliitika toimevaldkondades ehk noorte elu puudutavates küsimustes

CO-MANAGEMENT

Co-management on inglise sõna, mis otsetõlkes tähendab kaasjuhtimist ja on oma olemuselt Euroopa Nõukogu poolt välja töötatud noorte otsustusprotsessi kaasamise süsteem.

Nende nägemuse järgi on moodustatud neli erinevat struktuuriüksust, mille raames noorteorganisatsioonide esindajad osalevad kommitedes koos Euroopa Nõukogu ja valitsusinstiitutsioonide esindajatega, et välja töötada noorte sektori prioriteedid ja esitada ettepanekuid noori puudutavate programmide ja nende rahastuse kohta. Need ettepanekud viiakse ka ellu.

Co-management teooria ja metoodika elluviimise 10-astmeline protsess:

- 1. Juurdepääsu võimaldamine.** Olenemata sellest, kas tegemist on nt linnapeaga, kes soovib noori oma tegemistesse kaasata, või noorega, kes unistab linnavalitsuse abiga oma kogukonna elu paremaks muuta — võtke julgus kokku ja astuge esimene samm! Otsige võimalust üksteisega suhelda!
- 2. Sõnastage ühised eesmärgid ja ootused.** Olge valmis, et „vanemate” ja noorte nägemus koosjuhtimisest ja eesmärkidest võib erineda. Seega võtke aega üksteist kuulata ja ühiseid eesmärgid kaardistada.
- 3. Jagage vastutus võrdselt ja leppige kokku põhieesmärkides.** Nii tunneksid kõik tiimikaaslased end võrdselt vastutavana projekti eduka õnnestumise eest.
- 4. Projekti kavandamine.** Kohanda tööprogramm põhireegleid arvestades ja olemasolevad ressursid vastavale meeskonnale.
- 5. Mõistmise memorandum.** Koguge kokku kõik punktid, milles olete siiani jõudnud ühisele arvamusele, ja koguge kõikidelt meeskonnaliikmetelt (nii vanadelt kui noortelt) allkiri, mis kinnitab nõusolekut.
- 6. Õppetreening kogu meeskonnale.** Korraldage õppetreeninguid, mis kestavad terve päeva. Garanteerige kõigi (nii noorte kui vanade) liikmete kohalolu. Tutvustage igale liikmele projekti põhireegleid ja viige läbi erinevaid rollimänge, improvisatsioone ja simulatsioone teemal „Kuidas pöörduda tiimikaaslaste poole kõikvõimalike kriisisituatsioonide ja äparduste korral”.
- 7. Seire enne tegutsemist.** Enne kui tegevusse tormate ja hullute, istuge maha ja vaadake üle läbikäidud sammud, et iga meeskonnaliige oleks kindel projekti eesmärgistatuses. Peab jõudma olukorrani, kus kaasatud noored tunnevad end projekti kaasjuhtidena ja vanad tunnevad noorte panusest rahulolu.

8. Tähelepanu! Valmis olla! Läks! Hoi a meeles õppetreeningul kogetut. Ära unusta, et sul on võrdväärsed partnerid, ning sukeldu töösse!

9. Hindamine. Hinnatakse projekti efektiivsust, mis muudab lihtsamaks sarnaste projektide kavandamise tulevikus.

10. Tunnustamine ja tähistamine. Kui noortel ja vanadel on õnnestunud hakkama saada igati vaeva väärt projektiga ja saavutada ühised eemärgid, on aeg üksteist tunnustada ja kordaminekut tähistada!

Eesti tasand

Noorsootöö seaduse järgi peetakse Eestis noorteks 7–26aastaseid (Euroopas kuni 30–aastaseid) isikuid. Noorte osalus on noorte kaasärääkimine neid puudutavates otsustes, ükskõik kas kodus, koolis, kodulinnas või -vallas, maakonnas ning ka kogu Eestis, Euroopas ja miks mitte üle maailma. Aktiivse osaluse puhul teevad noored ise otsuseid ja pakuvad lahendusi, passiivse osaluse käigus aga osaletakse ühiskonna pakutavates tegevustes.

Noorte osalust on vaja noortele endile selleks, et nad saaksid end kuuldavaks teha. Eesti noored saavad otsuste mõjutamises kaasa lüüa, tegutsedes kohalikes noortevolikogudes, maakondlikes noortekogudes, erinevates riigi ja omavalitsuse nõuandvates kogudes (nt Noortepoliitika Nõukogu, Tallinna Noorte Nõukogu, Õppurite Nõukoda jt), eestkosteorganisatsioonides (nt Eesti Noorteühenduste Liit, Eesti Üliõpilaskondade Liit, Eesti Õpilasesinduste Liit), õpilas- ja üliõpilasesindustes, noorteorganisatsioonides ja mujal.

Noorte osaluskogud

Kohalikud omavalitsused ja maavalitsused on noortele kõige lähemal asuvad osalemise tasandid, mistõttu on neil ka suur roll noorte osaluses. Noori kaasates tagavad võimud olukorra, kus noored ainult ei kuule ega õpi demokraatiat ja kodanikuks olemist, vaid neil on reaalne võimalus tunda end ühiskonna täisväärtusliku liikmena.

Noortevolikogu

- on valla- või linnavolikogu juures tegutsev nõuandev kogu, mille liikmed on noored.
- liikmed valivad noored ise.
- eesmärk on analüüsida valla või linna pädevusse kuuluvaid noorteküsimusi ning teha nende kohta ettepanekuid valla- või linnavolikogule ja -valitsusele.

Maakondlik noortekogu

- võimaldab noortel osaleda otsustusprotsessides ning kaitsta enda huvisid neid puudutavates valdkondades maakondlikul tasandil.
- annab võimaluse kaasa rääkida ja olla rohkem kaasatud otsuste tegemisse, mis puudutavad noorte elu, omada võrdseid võimalusi ning aktiivsemalt osaleda ühiskonnas ja ühiskondlikus elus.
- on sidevahend noorte ja maavalitsuse vahel.

Ka sellel aastal on Eesti Noorteühenduste Liidu kaudu 26 omavalitsuse juurde loodud uued noortevolikogud loomiseni. Kuid keeruline on leida informatsiooni noortekogude ja noortevolikogude olemuse ja tegevuse kohta. Eelkõige kui palju neil sõnaõigust on, kui palu nende arvamusega arvestatakse ja kas nende ettepanekuid ka elluviiakse või vähemasti püütakse ellu viia. Samuti on vastavatesse volikogudesse kaasatud parteipoliitika esindajad, kuid parteipoliitika on suunatud osalusvorm, mis ei kajasta tingimata noorte endi vaateid.

Ida-Virumaa tasand

Kohalike omavalitsusi väga erinevaid nii elanike arvu kui rahastus võimaluste suhtes, mis tingi ka selle, et regioonide vahel on suured erinevused noorteorganisatsioonide struktuuri ja arvu suhtes. Ida-Virumaa on Eesti kirdepoolseim maakond, mis piirneb põhjast Soome lahega, idast Narva jõega ja lõunast Peipsi järvega. Kokku on maakonnas 22 kohalikku omavalitsust, neist 6 linna ja 16 valda. Ida-Virumaa on Eesti kõige linnastunum maakond - ca 88 % elanikest elab linnades. Kokku elab Ida-Virumaal 168 656 inimest (seisuga 1.01.2010). Maakonnas tegutseb 49 üldhariduskooli, 61 koolieelset lasteasutust ja 3 kutseõppeasutust. Ida-Virumaa üldhariduskoolides õpib 15 311 õpilast (seisuga september 2010).

Noorteseire andmetel (www.noorteseire.ee) elab Eestis täna üle 321 000 noore vanuses 7-26 ning noorte arvu poolest on Ida-Virumaa teisel kohal, kus elab 39 000 noort.

Osaluskogudest on Ida-Virumaal olemas ja tegutsevad.

- **Narva Noorteparlament**
- **Jõhvi Noorteparlament**
- **Narva-Jõesuu Noortevolikogu**
- **Ida-Virumaa Noortekogu**

Kohalike omavalitsuste ja noorte koostöö

Sillamäe Lastekaitse Ühing viis Ida-Virumaal läbi projekti pealkirjaga „Co-management projekt“, koostöös kolme kohaliku omavalitsuste üksustega, hardusasutustega ja kohalike MTÜdega Vaivara ja Jõhvi vallas ning Kiviõli linnas. Co-management projekti eesmärgiks oli edendada dialoogi noorte ja kohalike omavalitsusüksuste vahel ja motiveerida noori huvi tundma ja osalema omavalitsuste tegevuses. Projekti rahastas Kodanikuühiskonna Sihtkapital ja kaasrahastas Kiviõli Linnavalitsus.

Projekti „Co-management“ üheks põhieesmärgiks oli ka luua projekti raames toimuvate ümarlaudade ja dialoogisessioonide kaudu, omavalitsuste esindajatega koostöös strategiadokument, mis kajastab võimalikku teed efektiivse ja kaasava noortepoliitikani maakonnas, ning noorte osaluse parandamiseni, noorte algatuste mõju tugevdamiseni ja noortele suunatud tegevuste efektiivsuse parandamiseni. Otsida optimaalsemaid dialoogivorme ja parimaid koostööpraktikaid ning luua tee efektiivse praktilise koostööni.

STRATEEGIA

Identifitseeritud on valdkonna üldine strateegiline eesmärk ja eesmärgi saavutamise nimel kolm peamist tegevussuunda, mis nõuavad kohest tähelepanu.

Strateegiline eesmärk:

Kohaliku omavalitsuse struktuurid on avatud dialoogile noorte esindajatega ja koostööle noorteühendustega ning noorte kaasamisele regionaalse arengu edendamisele.

1. Tegevussuund: Noorte osaluskoegade arvu suurendamine ja olemasolevate tugevdamine Ida-Virumaal

Ida-Virumaal on kokku 22 kohalikku omavalitsust, neist 6 linna ja 16 vallavalitsust. Kuid vaid üksikute juures nendest tegutseb oma noortevolikogu või noorteparlament.

Väljakutsed:

- Identifitseerida olemasolu ja efektiivsuse mõjutegurid, mis tagavad ühes linnas või vallas noortevolikogu olemasolu või mitteolemasolu ning töötamise.
- Uurida põhjalikult noorte hoiakuid ja käitumismustreid.
- Viia läbi noorte ja kohalike omavalitsuste seas Ida-Virumaal laiahaardeline infokampaania osaluse edendamise ja noorte ja kohalike omavalitsuste motiveerimise nimel.
- Leida koostööle eestvedaja ja koolitada teda (nt. Noosootõtaja).
- Omavalitsusliidu ja omavalitsuste kaasamine ja motiveerimine.
- Maakonna noorte osaluskoegade omavaheline koostöö nii regionaalsel kui maakonna tasandil.

2. Tegevussuund: Kohaliku omavalitsuse koostöö koolidega ja haridussüsteemiga noorte aktiivsuse edendamise nimel

Kool on koht, kus noor inimene veedab suurema osa oma ajast. Kool kui teine kodu, on koht kus saab luua kodanikuaktiivsuse alast väärtussüsteemi ja edendada noorte aktiivsust.

Väljakutsed

- Kohaliku omavalitsuste poolt oma haldusalasse kuuluvate koolide piirangute ja eeskirjade leevendamine. Eelkõige, mis puudutab kooli territooriumi kasutamist ja kooli õppekava ettekirjutusi.
- Ressursside võimaldamine mitteformaalse hariduse edendamiseks.
- Otsene koostöö ja suhtlemine. Koolide ja koolinoorte kaasamine omavalitsusüksuste tegevusse ning osalemine haldusalas olevate koolide üritustel. Avatus otsesele suhtlusele noortega.
- Noorte aktiivsuse võimaldamine läbi noorte motiveerimise.
- Ettevõtlikkuse arendamine koolides.
- Luua iga omavalitsuse juurde haridus- või noorsoonõunik.

3. Tegevussuund: Koostöö kodanikuühendustega, mittetulundusühenduste ja noorteühenduste kaasamine regionaalse arengu edendamisse.

Suur osa vabaihendusi tegutsevad kohalikul tasandil ja just regionaalse arengu edendamisega. Vabariigi Valitsus on heaks kiitnud Siseministeriumi koostatud kontseptsiooni „Avalike teenuste delegeerimise suunad mittetulundusühendustesse“. Selline lepingutel põhinev koostöö on omavalitsustes suhteliselt levinud praktika, osavõtjate seas on ligi 60% omavalitsustest, kõige enam sotsiaal-, spordi-, kultuuri ja noorsootöövallas.

Väljakutsed:

- Eestkoste ehk huvikaitse edendamine. MTÜd ja noorteühendused on väärtuslikud noorte küsimuste edendamine kohalikul ja riiklikul tasandil.
- Luua kohalike omavalitsuste juurde regulaarsed dialoogiväljundid nagu kogukonna koostööfoorumid.
- Kohalikul tasandil tegutsevate noorteühenduste toetamine ja koostöö arendamine,
- KOV poolne rahastus noorte aktiivsuse edendamisele läbi kohalike mittetulundusühenduste.